

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 27 januari 2010

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om cricket på idrottsforum.org

Vilken är egentligen idrottens roll i samhället och samhällsutvecklingen? Hur man besvarar den frågan avgör på vilket sätt man studerar idrotten och dess utveckling. Man kan se idrotten som relativt fristående från samhället, utan den betydelsefulla påverkan på utvecklingen som till exempel politik och ekonomi har, eller för den delen andra former av frivillig organisering. Eller man kan, liteoreflekterat, se den som en reflektion av samhället och dess utveckling, utan egen förändringspotential. Eller så kan man se idrott och samhälle som ingående i en dynamisk interaktion, där båda parter tar och ger och ömsesidigt påverkar varandras utveckling. Denna senare variant, att studera idrotten inte som ett isolerat fält utan som en del i ett komplext system, kan väl sägas numera dominera stora delar av idrottsvetenskapen, vilket forumet har sett och gett åtskilliga exempel på. Också idrottshistoriker omfattar denna idrottssyn, däribland Brian Stoddart, professor i idrottshistoria vid La Trobe University och tidigare verksam som journalist. Han har samlat ett antal spännande texter om idrott och kolonialism i boken *Sport, Culture and History: Region, Nation and Globe* (Routledge), där Antonio Gramscis hegemoniteori utgör den övergripande tolkningsramen. Och just hegemonibegreppet, menar vår recensent Christer Ericsson, är väl valt i sammanhanget, eftersom det placerar in maktanalysen i ett kulturellt perspektiv.

Idrott som kulturell maktfaktor

Christer Ericsson

Mälardalens högskola

*Brian Stoddart***Sport, Culture and History: Region, Nation and Globe**

241 sidor, hft.

Abingdon, Oxon: Routledge 2008

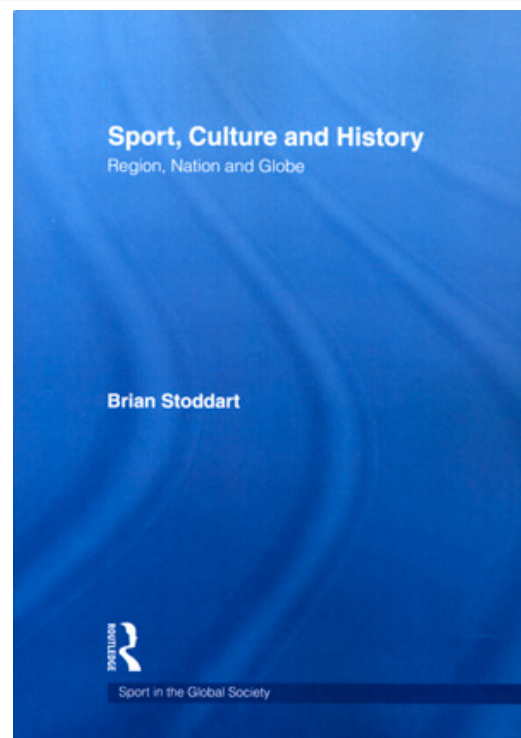
(Sport in the Global Society)

ISBN 978-0-415-49566-0

Brian Stoddart, som är professor i idrottshistoria vid La Trobe University i Victoria, Australien, och även verksam journalist, är en ny intressant bekantskap för mig även om han som i förordet karakteriseras som en ledande internationell auktoritet och pionjär på studier av idrottskulturer. Stoddart har publicerat ett stort antal texter om idrott i det forna Brittiska imperiet och då speciellt om golf samt cricket på de Karibiska öarna. I boken har samlats några av hans viktigaste akademiska och journalistiska texter där varje essä är försedd med en kommentar som sätter in texten i en större social och kulturell kontext. Stoddarts kunskapsintresse fokuserar på idrott som en kulturell maktfaktor, imperialism och kolonialism inkluderande kolonial respons, idrott som social interaktion och som metafor för social expression.

Här överskrider han flera vetenskapliga ämnesgränser på ett, som jag ser det, fruktbart sätt. De teoretiska influenserna hämtar han främst från Antonio Gramsci, Pierre Bourdieu och från Edward Saids bok *Orientalism*. Valet av Antonio Gramscis hegemonibegrepp lämpar sig väl som teoretisk grundval, där maktanalysen sätts in i ett kulturellt perspektiv.

När Stoddart i en av bokens essäer tar sig an den organiserade idrotten i Perth menar han att den understödde

etablerandet av viktiga och långvariga sociala strukturer, traditioner och relationer under en viktig fas i stadens utveckling. Han menar att den organiserade idrotten i Perth mellan 1890 och 1940 inte bara reflekterade en generell social utveckling utan understödde bevarandet och stärkandet av stadens sociala struktur. Idrottens organisationer var en viktig plattform för dominerande sociala grupper för att överföra och stärka sina kulturella värderingar och att hålla kvinnorna på plats vilket blev allt viktigare i samband med samhällets ökande komplexitet. Motstånd mot förändringar i idrottens form och värderingar grundades i en rädsla för att generella sociala förändringar skulle ske. Stoddarts teoretiska ingång är här Gramscis teori om att hegemoni från dominerande sociala grupper vilar väl så mycket på generell acceptans av dessa gruppers kulturella värderingar som ekonomiska eller politiska faktorer. En hegemonisk maktordning där den dominerande parten strävar efter att skapa konsensus.

Stoddarts sympatiskt formulerade credo är att det inte är fruktbart att studera idrott som en passiv reflektion av abstrakta sociala krafter, som en avspeglning av samhället utan som något som konstitueras av skiftande sociala krafter och producerade diskurser. Ett hinder i Australien för studier av idrotten i det moderna samhället har varit uppfattningen att idrott inte spelar någon aktiv roll i samhällsutvecklingen. Idrott bidrar inte till samhällets utveckling som politik eller industri gör och har därför inte heller ansetts som relevant forskning. Trots att idrott alltid varit viktig i australiensarna liv, lokalt, nationellt och internationellt, att idrotter utövats mellan lag med olika klassursprung eller mellan konkurrenter från olika etniciteter. Idrott har, menar Stoddart, alltid varit socialt viktig.

I flera av essäerna problematiserar Stoddart kring cricket och dess historiska roll i på de Karibiska öarna. Cricket exporterades ursprungligen till dessa områden som ett medel för kontroll och civilisering, ett sätt att förstärka hegemonisk kulturell ordning under 1800-talet. Han diskuterar i ett antal intressanta essäer, under inflytande av bland andra Gramsci och Bourdieu, den intresseväckande dubbelhet som cricket uppvisar i de gamla kolonierna. Å ena sidan strävan efter att vinna spelet mot kolonistörerna och driva kulturellt motstånd för att motverka fördomar och ojämlikhet, och å andra sidan en stark strävan att stå upp för de sociala värden som spelet stod för. Stoddarts huvudtes är att cricket skall ses som ett medel för upprätthållande av en hegemonisk ordning, som förstärkande av vita kulturella värderingar i den svarta västindiska kulturen. Visst fanns kulturellt motstånd bland majoriteten spelare som var svarta; de var dock sällan kapten och det var den koloniala eliten som kontrollerade organisationerna och genom dessa stärkte de hegemoniska kulturella värderingarna. Den kulturella präglingen var så stark att när det koloniala oket kastades överstyr försvarade och utövade man cricket efter de regler och på det sätt som de forna kolonistörerna gjort. Genom idrottsgrenar som cricket utbildades medel- och överklassen att respektera brittiska kulturella värden och brittiska moraliska koder, brittiskt uppförande och brittiska attityder om hur ett civiliserat samhälle skall byggas. Att spela innebar mer än att delta i en fysisk aktivitet; det innebar att samtycka till sociala konventioner och övertygelser som idrott symboliserade.

» *Genom idrottsgrenar som cricket utbildades medel- och överklassen att respektera brittiska kulturella värden och brittiska moraliska koder, brittiskt uppförande och brittiska attityder om hur ett civiliserat samhälle skall byggas.*

Stoddart sammanfattar att det torde stå klart att cricket inte bara är en lek utan också en politisk institution då cricket introducerades av det brittiska imperiets myndigheter i andra syften än rekreation och sysselsättning. Cricketspelets viktigaste funktion var didaktisk. Det brittiska public-school systemet poängterade speciellt de sociala värderingarna i lagsporter. Genom att utöva lagsport lärde sig deltagarna teamwork, värdet av att lyda auktoriteter, lojalitet till lagkamrater samt respekt för gällande regler. Cricket kom att symbolisera imperiets solidaritet och överlägsenhet. Avkoloniseringen har flera exempel på hur de kulturella banden med den forna kolonialmakten förstärktes snarare än försvagades där cricket ses som ett kulturellt arv av och på de Karibiska öarna.

Flertalet av bokens essäer utgör en intressant, underhållande och spännande läsning även om alla bidrag inte är alldeles övertygande utifrån sina källor. Flera bidrag är inte så väl underbyggda med empiri och jag antecknar ofta i de olika bidragen: Belägg! Detta ligger ju i och för sig i formens svaghet, eller styrka om man så vill, att nästan omärkligt glida mellan vetenskap, populärvetenskap och journalistik. Essäerna bygger framförallt på sekundära källor och det ligger ju också i essäns form att utnyttja redan skrivna texter ta dem i bruk och forma till något eget. Det är vad Brian Stoddart har gjort.

© **Christer Ericsson 2010.**

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com

